

Boligpolitikken skaper hodebry i EU

Nyhetsbrev fra Brusselkontoret

Mai 2008

Europaparlamentet vil at EUs medlemsland skal gjøre mer for å hjelpe bostedsløse.

Men å enes om en felles politikk byr på store utfordringer. For hva betyr egentlig 'sosial boligbygging'?

Selv om EU samlet sett er blant verdens mest utviklede regioner både i økonomisk og sosial forstand, er det store forskjeller mellom land, byer og regioner innad i unionen, og fortsatt lever et stort antall mennesker uten fast bosted. Det er en situasjon de folkevalgte i Europaparlamentet er lite tilfreds med. Denne måneden vedtok parlamentarikere en oppfordring til Europakommisjonen og medlemslandene om å gjøre slutt på bostedsløsheten i EU.

I erklæringen, som ble signert av 438 av totalt 785 europa-parlamentarikere, oppfordres lederne av EUs medlemsland til å erklære et europeisk mål om redusere antall bostedsløse innen 2015. På samme måte som EU har vedtatt mål om å bli verdens mest konkurransedyktige region innen 2010, og å redusere unionens CO2-utslipp med 20 prosent innen 2020, vil man dermed få et konkret mål å styre etter når boligpolitikken skal utformes.

EU har som mål å redusere antall bostedsløse innen 2015

Krever handling

Litt forenklet kan man si at i EU er det Det europeiske råd, altså EU-landene, som setter seg mål, mens det er opp til Europakommisjonen og sørge for at målene blir nådd. Kommisjonen får oppgaven med å foreslå konkrete tiltak, det være seg bindende lovgivning eller å samle og publisere data som sammenligner de ulike landene.

Slik får regjeringer som gjør lite søkelyset rettet mot seg, og de får dermed et insentiv til å trappe opp innsatsen for ikke å tape ansikt overfor velgere og andre EU-land.

Vel vitende om at de institusjonelle prosessene i EU kan ta tid, oppfordrer Europaparlamentet også det enkelte medlemsland til så snart som mulig å utarbeide strategier for å håndtere mennesker som bor på gaten innen neste vinter, og på lenger sikt utarbeide strategier for å få bukt med problemet med hjemløse.

Det er en både tverrpolitisk og geografisk sammensatt gruppe politikere som nå ber EU-landene gjøre mer for de som stiller aller svakest på boligmarkedet. Bak forslaget står europaparlamentarikerne Mary Lou McDonald (irsk medlem av venstregruppen), Jacek Protasiewicz (polsk konservativ), Claude Moraes (britisk sosialdemokrat), Gérard Onesta (fransk medlem av De grønne) og Jean Marie Beaupuy (fransk liberaler).

Hva er 'sosial boligbygging'?

EU er et samarbeid mellom 27 land med store forskjeller i alt fra politisk historie til klima, sosiale strukturer og økonomisk utvikling. Derfor er det ofte en utfordring når man skal forsøke å samles om felles politikk som skal gjelde i alle landene, for likelydende begreper eller målsetninger kan tolkes svært ulikt i Helsinki, Ljubljana, Sofia og Lisboa.

I april ble det klart at tiltak for å avskaffe bostedsløshet er et område der fagfolk og politikere står overfor nettopp en slik problemstilling. Sentralt står spørsmålet om hva som egentlig utgjør 'sosial boligbygging' i Europas 27 land – så vel som i landene som er tilknyttet EU-samarbeidet, som EØS-medlemmene Norge, Island og Liechtenstein.

For å unngå at noen medlemsland i det indre markedet gir sine selskaper eller andre organisasjoner urettferdige fortrinn fremfor andre, har EU strenge regler for hva slags virksomhet som kan motta statsstøtte fra medlemslandene. Samtidig finnes det en rekke unntak som åpner for at landene kan støtte virksomheter som tar sikte på for eksempel å beskytte miljøet eller bedre på sosial ulikhet og nød. Et slikt unntak finnes også for sosial boligbygging; med andre ord har medlemsstatene i EU – og Norge – lov til å gi statsstøtte til slik virksomhet. Men det krever at EU-landene seg i mellom blir enig om én ting: Hva betyr egentlig 'sosial boligbygging'?

Ulovlig svensk boligpolitikk?

I vårt naboland Sverige førte denne problemstillingen til stor ståhei etter at et offentlig utvalg 18. april konkluderte med at Sveriges politikk for subsidiering av sosiale boliger kunne være i strid med EØS-regelverket for statsstøtte og foreslo å heller la markedet fastsette leieprisene. I Sverige har systemet med politisk fastsatte husleietakster vært kritisert for å innebære at beboere i lite attraktive områder, slik som de boligblokkpregede forstedene til noen av de større byene, i praksis har måttet subsidiere dem som har valgt å bo i mer attraktive boligområder slik som sentrale deler av storbyene, der husleiene har vært holdt kunstig lav.

Etter at den offentlige utredningen konkluderte med at dette systemet kan bryte med EUs regelverk, har den svenske sentrum-høyre-regjeringen tatt til orde for å nedbygge ordningen, til høylydte protester fra venstre-opposisjonen. Den anklager regjeringen for å tolke EUs retningslinjer overdrevent snevert for å hente støtte til sine egne politiske målsetninger.

Felles europeisk definisjon

For å klargjøre nettopp denne typen problemstillinger, inneholder Europaparlamentets vedtak også en oppfordring til Europakommisjonen om å utvikle en felles europeisk definisjon av hva slags virksomhet som skal omfattes av uttrykket 'sosial boligbygging'. Da kan Kommisjonen også begynne å samle inn statistikk og dermed gi beslutningstakerne i EU og medlemslandene et mer fullstendig bilde av hvordan boligpolitikken gjennomføres rundt om i unionen.

Store lokale variasjoner
i boligpolitikken
i medlemslandene

Det er i EU strenge grenser for hva som er unionens ansvar og hvilke politikkområder der medlemslandene får styre selv, og boligpolitikken er, som en del av sosialpolitikken, i det store og det hele medlemslandenes ansvar: Boligsosiale spørsmål preges av store lokale variasjoner, og det er dermed ikke nødvendigvis mest hensiktsmessig å skulle løse dem fra Brussel. Som et ledd i å legge press på medlemslandene utfordres Kommisjonen derimot til hvert år å offentliggjøre sin statistikk om hva de ulike landene gjør innenfor det som defineres som sosial boligbygging, og levere årlige redegjørelser for hva landene gjør for å bekjempe bostedsløshet. På den måten håper Europaparlamentet at etterløperne blant EU-landene øker innsatsen, slik at alle europeere en dag kan komme seg trygt i hus.

For Brusselkontoret AS,

Erlend Engh Brekke
erlend@brusselkontoret.eu